

RECEPTA NA TRAWNIK DOSKONAŁY

Zielony trawnik jest podstawowym warunkiem estetycznego wyglądu architektury krajobrazu, zwłaszcza domów mieszkalnych. Wprowadza do ogrodu ład i dodaje przestrzeni. Trawniki są wizytówką każdego ogrodu, miejscem relaksu, wypoczynku i rekreacji. Rozwijają poczucie piękna i estetyki, korzystnie też wpływa na nasz system nerwowy i samopoczucie. Charakteryzować się powinien nie tylko dużymi walorami dekoracyjnymi, czyli zwartą i piękną kolorystycznie darnią, ale też wytrzymałością na umiarkowane deptanie i zdolnością do równomiernego odrastania po skoszeniu. Nie tylko upiększa on otoczenie, ale spełnia też ważną funkcję ekologiczną (wytwarza sporo tlenu, chroni przed kurzem i spalinami itp.). Dlatego w takiej atmosferze żywej zieleni, tak doskonale się czujemy i szybko relaksujemy. Upany trawnik jest lekiem dla przeciążonej psychiki współczesnego człowieka.

Doskonały trawnik powinien charakteryzować się:

- zwartą, wyrównaną darnią o żywo-zielonych, delikatnych (subtelnych) liściach
- dużą wytrzymałością na deptanie i okresowe susze
- zdolnością do silnego, równomiernego krzewienia
- powolnego odrastania po skoszeniu
- trwałością i odpornością roślin na choroby

Podstawowe warunki uzyskania puszystego zielonego dywanu:

1. Ustalić i wyznaczyć miejsce pod trawnik, zgodnie z jego przeznaczeniem
2. Wybrać odpowiednią odmianę lub mieszankę gazonową (trawnikową)
3. Starannie przygotować teren pod uprawę i doprawić glebę
4. Troskliwie pielęgnować i terminowo przeprowadzać wszystkie zabiegi

O ostatecznym wyglądzie trawnika decyduje, obok warunków glebowych, klimatycznych i zabiegów pielęgnacyjnych, przede wszystkim dobór odpowiednich gatunków i odmian, zależnie od przeznaczenia trawnika. Użytkownik nie ma bowiem większego wpływu na warunki siedliska, natomiast ma bezpośredni wpływ na dobór odpowiednich roślin w postaci właściwych gatunków i odmian.

Wszystkie opisane tu odmiany można wysiewać w mieszankach wielogatunkowych, a także w czystych monokulturach (jako zasiewy jedno- lub dwu- odmianowe) w pojedynczym wybranym danym gatunku. Stąd decyzje o roślinności na trawniku mają najważniejsze

znaczenie przy postępowaniu, krok po kroku, w czasie w czasie jego planowania i zakładania, a potem użytkowania i pielęgnacji.

Pierwsza decyzja - odmiany czy mieszanki?

Najpierw należy podjąć decyzję, czy trawnik obsiewamy jednym gatunkiem, odmianą czy mieszanką. Stosowanie nasion **jednego gatunku lub odmiany** trawy w czystym siewie ma następujące zalety:

- równomierne wschody
- jednorodna zieleń na całej powierzchni trawnika
- łatwiejsza i precyzyjniejsza pielęgnacja
- możliwość kompozycji obszarów różnobarwnej zieleni
- równomierny odrost runi po skoszeniu

Siew czysty - jednodmianowy lub kilku odmian tego samego gatunku, może być zalecany przy zakładaniu trawników na glebach wyrównanych pod względem żyzności i stosunków wodnych. Mogą to być siedliska skrajne, o których wiadomo, że tylko ten, a nie inny gatunek będzie dawał odpowiednie zadarnienie (np. w miejscach suchych i ubogich – kostrzewa owcza ESPRO). Poza tym odmiany gatunków o małej sile konkurencyjnej np. wiechlina łąkowa, czy kostrzewa owcza, tylko w siewie czystym (monokulturze) wykształcają gęstą, zwartą darń i odznaczają się dużą wytrzymałością i trwałością.

W większości wypadków trawniki zakłada się w siedliskach zmiennych pod względem gleby, żyzności i mikroklimatu. Dlatego zaleca się stosowanie do ich obsiewu mieszanek kilkogatunkowych, w których w skład wchodzi wyspecjalizowane odmiany traw. Najczęściej stosuje się mieszanki 3-4 gatunkowe. Trzon ich składu stanowią dla większości warunków odpowiednio dobrane odmiany trzech gatunków „uniwersalnych” tj. kostrzewy czerwonej, życicy trwałej i wiechliny łąkowej. Czasem wystarczy utworzyć mieszaninę odmian jednego gatunku. Nowe rozwiązania naukowe proponują już bowiem w niektórych warunkach (zwłaszcza na określone użytkowanie) rozwiązanie pośrednie, polegające na tworzeniu mieszanek jednogatunkowych, dwu lub trzech odmian o różnych cechach użytkowych.

Dруга decyzja – dobór gatunków

Jednym z podstawowych warunków uzyskania trawników wieloletnich, o odpowiedniej trwałości, jest dobór nasion traw właściwych ich gatunków.

Nasza hodowla w Bartązku zapewnia doskonale materiały nasienne odmian w czterech podstawowych dla trawników gatunkach traw: życica trwała, kostrzewa czerwona, wiechlina łąkowa i kostrzewa owcza.

Życica trwała czyli rajgras angielski (*Lolium perenne* L.) jest trawą niską, o silnie rozwiniętym systemie korzeniowym. Po zasiewie rozwija się bardzo szybko, już w pierwszym roku daje ładny, efektowny trawnik. Przy utrzymaniu wysokiej jakości trawnika wymaga częstego koszenia, na wysokości nawet 3 cm. Jest podstawowym gatunkiem na wszystkich rodzajach trawników intensywnie użytkowanych, zwłaszcza na boiskach sportowych. Wykazuje jednak w niektórych warunkach dużą wrażliwość na pleśń śniegową i niskie temperatury. Dlatego nie jest dotychczas wysiewana sama w czystym siewie lecz w mieszankach trawnikowych z innymi gatunkami.

Kostrzewa czerwona (*Festuca rubra* L.) jest stosowana na trawniki najwyższej jakości. Tworzy bardzo ładny, zwarty dywan trawnika, o bardzo dużej liczbie delikatnych, wąskich liści. Gatunek ten jest trwały, bardzo dobrze znosi częste i niskie koszenie, a ponadto wyróżnia się równomiernym odrostem w całym sezonie wegetacyjnym. Doskonale sprawdza się stosowana na intensywnie eksploatowane tereny sportowe, na trawniki

dywanowe i ozdobne najwyższej jakości, intensywnie eksploatowane. Zalecana też na trawniki przydomowe i zieleńce wokół obiektów reprezentacyjnych. Może też być stosowana na trawniki jednogatunkowe.

Wiechlina łąkowa (*Poa pratensis* L.) trawa niska, o silnych rozłogach, dobrze zimuje i jest bardzo trwała, choć po zasiewie rozwija się wolno, zwłaszcza w mieszankach trawnikowych. Jest istotnym składnikiem długotrwałych mieszanek trawnikowych, tworząc silną, zwartą darń. Najbardziej nadaje się na boiska sportowe, znosząc wydeptywanie oraz częste i niskie koszenie. Nie lubi silnego zacienienia, dlatego w mieszankach trawnikowych typu „Park” nie powinno być jej więcej niż 10-20%.

Kostrzewa owcza (*Festuca ovina* L.) nadaje się przede wszystkim na trawniki dekoracyjne jednogatunkowe, najlepiej składające się z mieszaniny różnych odmian tego gatunku. Bywa też stosowana na trawniki ekstensywne, rzadziej koszone i nawożone, zakładane na uboższych, posusznych stanowiskach. Jest trawą niską, o bardzo wąskich liściach. Wolno odrasta po skoszeniu. Odpowiednio pielęgnowana i niezbyt często koszona tworzy atrakcyjną darń. Zalecana na gleby słabsze (piaszczyste) w warunkach nasłonecznionych.

Trzecia decyzja – odpowiednie odmiany

Odmiany naszej hodowli w Bartązku posiadają w większości wyżej wymienione właściwości gatunków podstawowych i spełniają warunki odmian uniwersalnych. Firma Polska Grupa Nasienna (PGN) nie tylko hoduje niżej wymienione i scharakteryzowane odmiany lecz także reprodukuje ich nasiona oraz je udostępnia odbiorcom w postaci pojedynczych odmian lub odpowiednio skomponowanych mieszanek.

STOPER (życica trwała) – trawnikowa odmiana o dużej wartości kompozycyjnej w użytkowaniu umiarkowanie intensywnym i bardzo dużej w użytkowaniu sportowym. Dobrze zadarnia podłoże i znosi udeptywanie. Cechuje się małą podatnością na pleśń śniegową oraz na plamistość liści. Przechimowanie dobre. Uniwersalna, przydatna na trawniki wszystkich rodzajów, w różny sposób użytkowane.

STADION (życica trwała) – charakteryzuje się bardzo dobrą wartością kompozycyjną i dobrym zadarnieniem. Rośliny o soczysto-zielonych liściach, stosunkowo wąskich, zachowujących dobrą zimozieloność. Cechuje się wolniejszym tempem odrastania roślin po koszeniach. Ze względu na dobre zadarnienie i małą intensywność odrastania, zalecana na trawniki sportowe i do ogrodów przydomowych.

AUT (życica trwała) – odmiana przeznaczona do obsiewu terenów zielni, zwłaszcza boisk sportowych, ogrodów przydomowych. Tworzy zwartą i gęstą darń o wysokiej trwałości, utrzymującą się we wszystkich latach użytkowania trawnika. Jest mało podatna na choroby zimowe i letnie pędów liści. Szczególnie przydatna do obsiewu terenów zacienionych.

BOKSER (życica trwała) – nadaje się do obsiewu różnych terenów zieleni, w tym boisk sportowych, ogrodów przydomowych. Tworzy gęstą darń o ciemnozielonym zabarwieniu i wysokiej trwałości. Dość odporna zarówno na choroby zimowe, jak też letnie choroby.

BERKUT (życica trwała) – nadaje się do obsiewu terenów zieleni, a szczególnie intensywnie użytkowanych boisk sportowych. Tworzy zwartą darń o wysokiej trwałości, utrzymującą się przez wiele lat użytkowania trawnika. Charakteryzuje się wąskim ciemnozielonym liściem oraz małą podatnością na choroby.

D A R K (kostrzewa czerwona rozłogowa) – wyróżnia się bardzo dobrą wartością kompozycyjną w trawniku. Dobrze zadarnia podłoże w okresie wegetacji i dobrze znosi udeptywanie. Cechuje się bardzo dobrym przezimowaniem i mocnym systemem korzeniowym. Ciemnozielona. Zalecana na trawniki w cieniu oraz na okresowo suche stanowiska.

R A P S O D I A (kostrzewa czerwona kępowa) - bardzo dobrze się krzewi i zadarnia powierzchnie gleby. Wyróżnia się dobrym przezimowaniem i bardzo wąskimi liśćmi, co predysponuje ją do układów kompozycyjnych. Przydatna na trawniki użytkowane umiarkowanie i ekstensywnie.

B I L A (wiechlina łąkowa) – cechuje się bardzo dobrą wartością kompozycyjną w trawniku. Bardzo dobrze zadarnia podłoże i bardzo dobrze zimuje. Rośliny wytwarzają rozłogowy, mocny i zwarty system korzeniowy. Wykazuje małą podatność na pleśń śniegową i plamistości. Przydatna na długoletnie trawniki użytkowane dość intensywnie oraz na trawniki sportowe.

J A R O T K A (wiechlina łąkowa) – nowa odmiana predysponowana na boiska sportowe, a także różnego rodzaju trawniki i tereny zieleni. Cechuje się bowiem bardzo dużą gęstością runi, o soczystej zieleni. Jej rośliny wolno odrastają po skoszeniu i przez wiele lat utrzymują zwartą darń porostu, dzięki temu nadaje się nie tylko do mieszanek międzygatunkowych czy międzyodmianowych lecz również do układów kompozycyjnych o różnym odcieniu zieleni..

S Ó J K A (wiechlina łąkowa) – najnowsza odmian tego gatunku, przeznaczona do obsiewów różnych terenów zieleni, boisk sportowych, trawników przydomowych. Odpowiednia do mieszanek gazonowych z innymi gatunkami odmian trawnikowych. Charakteryzuje się wolnym odrastaniem po skoszeniu, posiada zwarty, trudny do rozerwania, system korzeniowy i dlatego tworzy gęstą darń o ciemnozielonym zabarwieniu.

Czwarta decyzja – Jaka mieszanka?

Jeśli nie siejemy trawnika odmianowego w monokulturze, tylko w siewach mieszanych, należy starannie dobrać do nich odpowiednie gatunki i odmiany traw. Ma to decydujące znaczenie nie tylko o wyglądzie, ale też trwałości trawnika. Dobra mieszanka gazonowa to połowa sukcesu przy zakładaniu trawnika, a jej udział w całych kosztach nie przekracza nawet 10%. Dlatego dużym błędem jest oszczędzanie przy zakupie nasion traw.

Na rynku mamy wiele nasion traw, różnego pochodzenia, a przeważnie już gotowych, ich mieszanek sporządzanych przez wiele firm, z których zwykle trudno nam wybrać te właściwe. Stąd rodzą się wątpliwości i pytania jakie mieszanki kupić.

Jakiej firmy? Które lepsze? Zagraniczne czy polskie ?

W handlu znajduje się dużo bardzo pięknie opakowanych nasion traw, wszystkie zachwalane przez sprzedawców sklepowych. Nagminnie spotyka się mieszanki trawnikowe zawierające, tanie na rynku nasiennym odmiany pastewne, które nie mają cech trawnikowych, lecz rosną wysoko, tworzą dużo zielonej masy i posiadają wysokie rośliny o szerokich liściach. W sumie nie dają one efektownego trawnika, a pielęgnacja jego jest uciążliwa i nie skuteczna. Odmiany te w przeciwieństwie do trawnikowych, nie tworzą zwartej darni i są mniej ulistnione. Stąd ruń, zwłaszcza przy rzadszym koszeniu, robi wrażenie przeredzonej, wskutek przyciętej

ścierni zielonych pędów. Z odmian pastewnych nigdy nie uzyskamy wymarzonej przez nas zwartej, miękkiej dla stóp dywanu trawnika.

Dlatego przy zakupie mieszanki trawnikowej warto kierować się kilkoma praktycznymi wskazówkami:

- Najbezpieczniej kupować mieszanki trawnikowe renomowanych, znanych firm.
- Należy zwrócić uwagę na skład gatunkowy i odmianowy mieszanki, który powinien być podany na opakowaniu.
- Wybierać materiał najwyższej jakości - o dobrej podanej zdolności kiełkowania i bez zanieczyszczeń, wolny od chwastów.
- Nie kierować się nigdy okazjnymi cenami i ładnymi opakowaniami.
- Przed zakupem zapoznać się z wymogami i właściwościami użytkowymi poszczególnych gatunków traw lub skorzystać z doradztwa (nawet w firmowym sklepie).
- Sprzedawca nie tylko powinien przekazać informacje o oferowanych nasionach lecz także być gwarantem ich jakości w imieniu firmy nasiennej.
- W przypadku nasion odmian Hodowli Roślin Bartązek - Grupy IHAR ich jakości i tożsamości gwarantuje znak firmowy PGN (Polskiej Grupy Nasiennej).

W mieszankach można wysiewać wszystkie opisane wyżej nasze odmiany Hodowli Roślin Bartązek. Oto przykłady prostych mieszanek trawnikowych skomponowanych z zastosowaniem tych odmian:

- **Trawnik rekreacyjny (przedomowy) „Relax”**
  - 40 % życica trwała (dwóch odmian - Stadion, Aut)
  - 40 % kostrzewa czerwona (Dark)
  - 20% wiechlina łąkowa (Bila)
- **Trawnik parkowy - w miejscu zacienionym**
  - 60% kostrzewa czerwona (w dwóch odmianach np. Dark, Rapsodia)
  - 20% kostrzewa owcza (Espro)
  - 20% życica trwała (Aut)
- **Trawnik sportowy**
  - 30% życica trwała (Stoper)
  - 30% kostrzewa czerwona (Dark, Rapsodia)
  - 40% wiechlina łąkowa (Bila)

Piąta decyzja – Jak założyć i pielęgnować trawnik

Zanim podejmiemy decyzję o sposobie zakładania musimy odpowiedzieć na pytanie:

- Czy nasz trawnik ma mieć charakter dekoracyjny czy rekreacyjny?
- Czy będzie on częściowo zacieniany, czy w słońcu?
- Które gatunki i odmiany, a tym samym mieszanki traw będą najbardziej odpowiednie dla miejsca, w którym mają być wysiane?
- Jak dużo czasu i energii zamierzamy poświęcić dla jego pielęgnacji?

Zakładanie trawnika zaczynamy od właściwego przygotowania terenu i uprawy gleby. Obszar przewidziany pod uprawę starannie oczyścić zwłaszcza z kamieni i perzu, a następnie przekopać lub przeorać i delikatnie wyrównać powierzchnię. Pracę tego typu najlepiej wykonać

jesienią. Natomiast zasiewu można dokonywać wiosną lub w okresie lata (po opadach), rzadziej jesienią.

Głębokość siewu nie powinna przekroczyć 1-2 cm, po czym nasiona docisnąć do podłoża wałem lub deską, następnie dobrze jest przykryć je 0,5 -centymetrową warstwą ziemi lub piaskiem. Wysiewa się około 2 kg mieszanki nasion na 1 ar (100 m²), a w monokulturze (siew czysty) ilość ta powinna być nieco zwiększona o 30%.

Celem koszenia jest uzyskanie równej nawierzchni trawnikowej o odpowiedniej wysokości, zależnie od rodzaju trawnika. Koszenie winno być wykonane terminowo i starannie. W roku siewu należy dokonać ją po raz pierwszy, gdy trawy osiągną 10 cm, skracając je do 5 cm. Zabieg ten niszczy chwasty oraz pobudza trawę do intensywnego krzewienia. Następnie koszenia dokonuje się na wysokość 3-4 cm. Częstotliwość koszeń zależy od przeznaczenia trawnika i utrzymania jego wyglądu np. trawnika: sportowy do 30 koszeń rocznie, ogrodowy (przysadowy) - 15-20. Dlatego podczas koszenia należy pamiętać o angielskiej zasadzie „niewiele ale często”.

Podlewanie trawnika należy wykonywać według dwóch podstawowych zasad:

- Rozpocząć podlewanie, gdy górna warstwa gleby do 5 cm jest całkowicie wyschnięta, wówczas należy ją zmoczyć na głębokość 10-15 cm.
- Deszczować raz a solidnie, ponieważ częste, lecz niedostateczne podlewanie stwarza sprzyjające warunki do rozwoju chorób grzybowych.

Nawożenie mineralne:

- Wykonujemy dość często, 3 - 4 razy w sezonie wegetacyjnym, zaczynając od wiosennego (w marcu).
- Najlepiej używać mieszanek nawozowych wieloskładnikowych. Przy stosowaniu tradycyjnych nawozów jednoskładnikowych, dawkę dobieramy zależnie od rodzaju nawozu i składu procentowego: wiosną i jesienią po 40 kg/ha P₂O₅ oraz potas po 60 kg K₂O, zaś N (azot) stosujemy co drugie koszenie.
- Zawsze nawóz rozsiewamy równomiernie, po skoszeniu murawy
- Podczas suszy w okresie lata nawożenie ograniczamy
- Jesienią nawożenie azotowe zmniejszamy, aby nadmiernie nie stymulować przyrostów, a tym samym nie stwarzać sprzyjających warunków dla rozwoju pleśni śniegowej i zmniejszenia mrozoodporności traw.

Ważniejsze dodatkowe zabiegi pielęgnacyjne to:

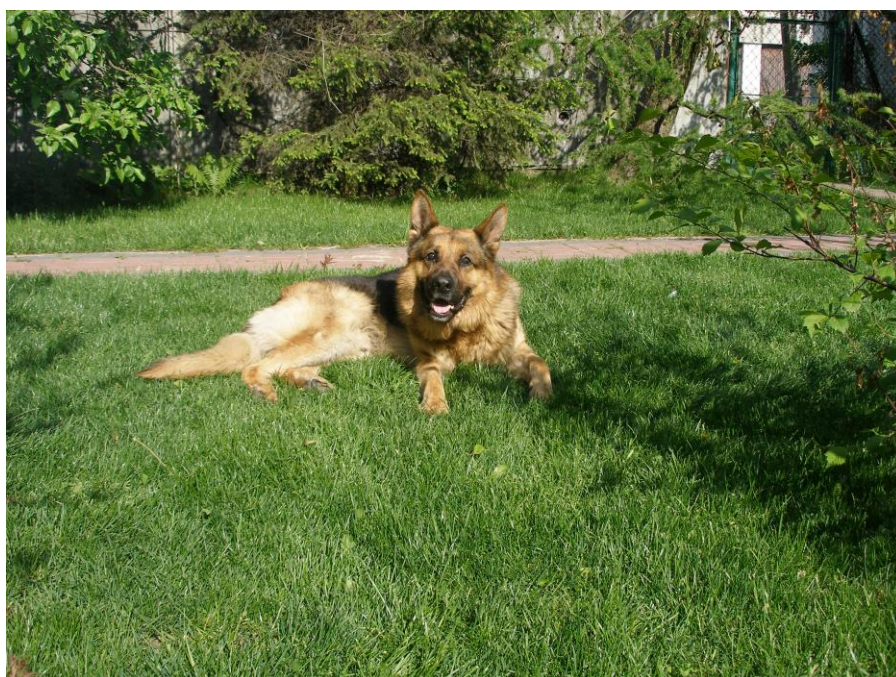
- areacja czyli napowietrzanie trawnika, które polega na nakłuwaniu wierzchniej warstwy gleby (do 15 cm). Rozluźnia ono zbitą glebę, poprawia jej przepuszczalność, stymuluje silniejszy rozwój korzeni i pobudza trawy do wzrostu. Dokonujemy je wczesną wiosną lub p lub później np. we wrześniu, po koszeniu za pomocą ręcznego aeratora lub widłami amerykańskimi.
- wertykulacja ma na celu przeciwdziałanie filcowaniu darni. Polega na wyczesywaniu „filcu” powstałego z obumarłych pędów i liści traw w wyniku częstego koszenia. Zabieg należy wykonać wczesną wiosną po pierwszym koszeniu, za pomocą specjalnych grabi o podgiętych, ostrych zębach.
- kopce kretowin, które pojawiają się na powierzchni trawnika, należy je usunąć, a w otwory włożyć granulowany preparat chemiczny „Polytanol” lub „Kretol”, których nieprzyjemny zapach odstrasza krety.
- mech, jeśli pojawia się na trawniku, świadczy o ubogim stanowisku, słabo nawożonym, nadmiernej wilgotności i kwaśnym, zbitym podłożu, słabo nawożonym. Należy wówczas

podłoże to, napowietrzyć, zwapnować wapnem węglanowym, ograniczyć podlewanie i redukować zacienienie (np. wycinając krzewy i prześwietlać korony drzew)..

Powyższa starannie dokonana pielęgnacja, szczególnie w pierwszych latach po założeniu trawnika, współdecyduje o jego trwałości i wyglądzie.

Uwierz w nasze nasiona, bo

„Z BARTAŹKA ODMIANY – RECEPTĄ NA TRAWNIK UDANY”

Dr inż. Danuta Martyniak